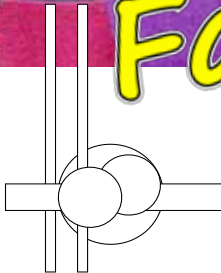

Fair Climate

PKN Zeist-West

VOORWOORD

Na het boekje over Fairtrade in onze wijkgemeente Zeist-West ligt er nu een tweede boekje voor u, eveneens geschreven door de ZWO-commissie. Medio 2010 nam de Kerkenraad van Zeist-West het besluit om een Fairtrade Kerk te worden. Dit is inmiddels gelukt. Het is met een speciale themadienst op 13 mei 2012 gevierd. Op initiatief van de ZWO-commissie nam de Kerkenraad het besluit om in 2013 te streven een Fair Climate of ook wel Groene Kerk te worden. En voor 2014 ligt er de optie om ook een Fair Finance Kerk te worden. Daarmee zou de trilogie compleet zijn.

Om als kerk invulling te geven aan fair climate zijn de volgende aspecten van belang:

1. Het bewust zuinig omgaan met energie in de kerk.
2. Gebruik maken van vormen van duurzame of groene energie (zon, wind, water, biogas)
3. Gemeenteleden aanmoedigen ook thuis zuinig met energie te zijn.
4. Een programma opstarten voor gemeenteleden om thuis duurzame energie aan te leggen c.q. te gebruiken (zonne-energie, groene stroom)
5. Het Fair Climate programma uitdragen naar andere kerken en de Zeister samenleving.

Dit tweede boekje is geschreven voor de (leden van) wijkgemeente Zeist-West. Andere gemeenten en kerkelijke organisaties kunnen er misschien ook hun voordeel mee doen. We verwachten met dit boekje het gebruik van duurzame energie te bevorderen, alsmede een nieuwe stimulans te geven aan ons Fairtrade beleid. Fairtrade en Fair Climate lenen zich er goed voor om bij u thuis te worden toegepast.

NAAR EEN NIEUWE DUURZAAMHEID.

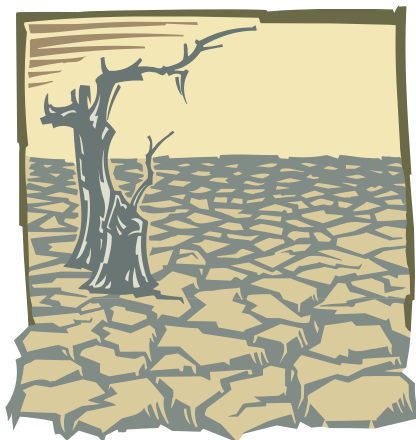
De aarde raakt aan zijn grenzen. Zowel wat betreft de voorraad niet-duurzame energie als het opnamevermogen van vervuilende CO₂. Nu hebben we wel vaker gedacht dat de grens was bereikt. En steeds was het de menselijke inventiviteit die een uitweg bood. Maar deze keer hebben we wel heel veel denkkraft nodig. En consensus om deze denkkraft aan te wenden als ook het geld om dat alles te betalen. Dit laatste daar gaat het om. Hebben we het er voor over om het roer rigoreus om te gooien?

Het klimaat op aarde verandert immers; grotendeels veroorzaakt door de mens. En met name door de rijke industrielanden. Nieuwe industrielanden als India, China, Brazilië sluiten zich hierbij aan. De gevolgen doen zich overal voor, maar de ontwikkelingslanden worden het ergst getroffen: droogte, overstromingen en hevige stormen.

Wetenschappers hebben berekend dat wanneer we de CO₂-uitstoot zouden willen neutraliseren er drie aardes nodig zouden zijn om bomen te planten. Kortom dat gaat niet lukken. De CO₂-uitstoot moet naar beneden, drastisch.

Duurzaamheid is een veelgehoord begrip, ook in de kerk. Van verkooptafel voor fairtrade-producten, via een stevig beleid hoe duurzaam de kerk wil zijn tot verwondering over de Schepping en zorg om de natuur. Maar 'duurzaam leven' is allang geen keuze meer. Nieuwe duurzaamheid is meer doen. Of beter gezegd; meer doen en niet werkeloos toekijken bij de aanslag op de Schepping die wij mensen plegen..

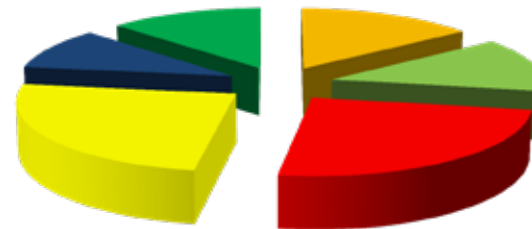
Vandaar dat Kerk In Actie met een programma is gekomen van de 3V's: verminderen, veranderen en vergoeden. De meest effectieve manier om de CO₂-uitstoot te beperken is door minder vervuilende energie te gebruiken. Veranderen houdt in dat we overstappen naar duurzame energie (zon, wind, water, biogas). En in de

derde plaats kunnen we onze CO2-uitstoot vergoeden door subsidie te geven aan hen die wel overgaan op duurzame energie.

FAIR CLIMATE: EEN TAART MET TAARTPUNTEN

Neem in gedachten een grote platte verjaardagstaart. Daar kun je meerdere taartpunten uit snijden; dikker bij weinig gasten, en hele dunne bij veel bezoek. Het Fair Climate Programma van Zeist-West is als zo'n taart. We snijden deze in zes stukken, maar niet allemaal even groot. Elke taartpunt staat voor een onderdeel van ons Fair Climate Programma.

- ZWO project Zuid Afrika
- relatie met kerk in ZA
- duurzame kerknieuwbouw
- gebruik duurzame energie kerkleden
- lid netwerk groene kerken
- de handel in uitruil (zogenoemde Swaps)

NOVA

Een onderdeel van een goed Fair Climate Programma is de relatie met een organisatie met een kerkelijke identiteit uit een ontwikkelingsland; in dit geval het Zuid-Afrikaanse NOVA. Deze relatie zorgt ervoor dat wij in Zeist-West naar het klimaatprobleem kunnen kijken door de bril van arme mensen in een ontwikkelingsland. Zuid-Afrika is ten dele een welvarend en ontwikkeld land, maar kent nog veel gebieden (bijv. de voormalige thuislanden) die sterk lijken op de rest van Afrika.

NOVA staat voor 'Navorsing & Ontwikkeling vir die Voorkoming van Armoede'. Dat wil zeggen, het richt zich op het lot van de arme (zwarte) gezinnen. Het werkt zonder winstoogmerk. Steun aan het NOVA-project betekent voor Zeist-West het volgende:

- * financiële steun aan NOVA en het werk dat zij verricht
- * het geeft inzicht hoe mensen uit een ontwikkelingsgebied aankijken tegen het klimaatprobleem en welke gevolgen dit voor hen heeft,
- * bemoediging dat deze mensen in de eerste plaats zelf aan hun problemen werken
- * de mogelijk nagaan een bezoekreis van gemeenteleden/jeugd aan NOVA te brengen, en/of vice versa.

NOVA voert o.a. de volgende projecten uit:

Basa Magogo

Arme Zuid-Afrikanen stoken kolen. Basa Magogo is een simpele techniek om de volgorde van materialen om te keren: onderop kolen dan de aanmaakhoutjes en bovenop papier. Hierdoor komt het vuur hoger te liggen en wordt tot wel 40% minder CO₂ (=rook) geproduceerd. Goed voor het milieu en voor de gezondheid van de gebruikers van de ovens.

NOVA Biogasinstallatie

Biogas

Biogas ontstaat uit een bacteriologisch proces om methaan te maken uit plantenresten en dierlijke secretie. Biogas is schoon, goedkoop en duurzaam. Nova begeleidt boeren bij de aanleg van biogasinstallaties.

Verbeterde kooktoestellen

NOVA heeft een kooktoestel ontwikkeld en op de markt gebracht dat geschikt is voor hout, kolen en LPG. Deze toestellen zijn energiezuiniger, geven minder luchtvervuiling, en leiden tot minder ongelukken.

Kerk in Actie

KERK IN ACTIE - INTERACTIEF.

Kerk in Actie kent het programma 'Interactief'. Een kerk/gemeente in Nederland wordt gekoppeld aan een kerk in een ontwikkelingsland, in het geval van Zeist-West aan Zuid-Afrika. Een kerk die meestal ook een relatie heeft met NOVA.

In Interactief kan van alles gebeuren, bijvoorbeeld:

- * uitwisseling van geloofsopvattingen m.n. gericht op het klimaatprobleem,
- * beide dominees hebben contact door hun preken uit te wisselen en op het web te plaatsen,
- * de diakonieën hebben contact over Fair Climate; wat doen zij in Zuid-Afrika aan het klimaatprobleem en wat wij hier, of we spreken met elkaar over vreemdelingen, of over de voedselbank.
- * de Pastorale Raad heeft contact met haar collega's: over wat pastoraat inhoudt in Nederland en wat in Zuid-Afrika,
- * uitwisselingen van jeugdgroepen en of vrouwengroepen of bepaalde beroepsgroepen.

NIEUWBOUW KERK

Zeist-West maakt plannen voor de bouw van een nieuwe kerk. Als het doorgaat. Een unieke gelegenheid om aspecten van duurzaamheid bij de plannen te betrekken en deze zo vroeg mogelijk in de ontwerpfase een plek te geven, zoals:

- de milieueisen in de bouw zijn van overheidswege de laatste jaren flink aangescherpt; door de wettelijke regelgeving te volgen voldoet het gebouw automatisch aan heel wat duurzaamheidsnormen,
- aanvullende wensen op het gebied van energiezuinigheid, zowel in de bouw als in de verwarmingsinstallatie (groene energie)
- gebruik van energievriendelijke materialen voor zover mogelijk
- toepassing van zonne-energie of een sedumcultuur op het dak van de kerk,
- parallel aan de zonne-energie op de kerk ook gemeenteleden aanmoedigen om zonne-energie te installeren op het dak van hun huis,
- groene energie betekent soms extra kosten, soms ook niet; we wegen de maatschappelijke wenselijkheid en financiële kosten tegen elkaar af.

GEBRUIK DUURZAME ENERGIE KERKLEDEN.

Maar er kan veel meer dan alleen zonne-energie. We geven een lijst met suggesties waar gemeenteleden mee aan de slag kunnen:

Verminderen

- * laat een energie-of klimaatscan van uw huis uitvoeren en/of nodig de milieudienst uit om hierover informatie te geven aan (de) gemeente(leden),
- * ga car-poolen of schaf een energiezuinige auto aan,
- * zuinig met energie: zet je CV een graadje lager, ga wat korter douchen
- * gebruik wat vaker het openbaar vervoer en/of neem de fiets
- * beperkt gebruik van energievretende apparaten als bladblazers en airco's,
- * beperk de consumptie van vlees/meer gebruik van vleesvervangers.

Verminderen, veranderen, vergoeden

Veranderen

- * leg zonnepanelen aan op het dak van uw huis,
- * stap over op groene stroom (Kerk In Actie is hiervoor een samenwerking met Greenchoice aangegaan),
- * nagaan of een electro-auto past bij uw rijgedrag,

- * groen beleggen, bij een alternatieve bank of via uw eigen bank,
- * gebruik duurzame materialen als FSC-hout en FSC-(kopieer)papier.

Vergoeden

- * invoering van een eigen, vrijwillige vliegtax of niet te ver vliegen
- * steun aan projecten duurzame energie, zoals NOVA.
- * steun aan het Fair Climate Fund van Kerk In Actie als u het gebruik van duurzame energie elders in de wereld wil ondersteunen,

En verder

- * jaarlijks een themadienst over duurzaamheid/Fair Climate.

NETWERK GROENE KERKEN.

Het is en blijft een zaak van experimenten en creatief bezig zijn. Er zijn veel wegen om energie te besparen of over te stappen naar duurzame energie. Om niet bij alles opnieuw het wiel uit te vinden sluit Zeist-West zich aan bij het Netwerk van Groene kerken. Makkelijk om eens een deskundige binnen te halen, bemoedigend om van anderen te leren en door geïnspireerd te worden. Het Netwerk is opgericht door Kerk in Actie samen met Tear (het vroegere Tear-fund gevestigd in Zeist).

< Zonnecellen als bron van duurzame energie

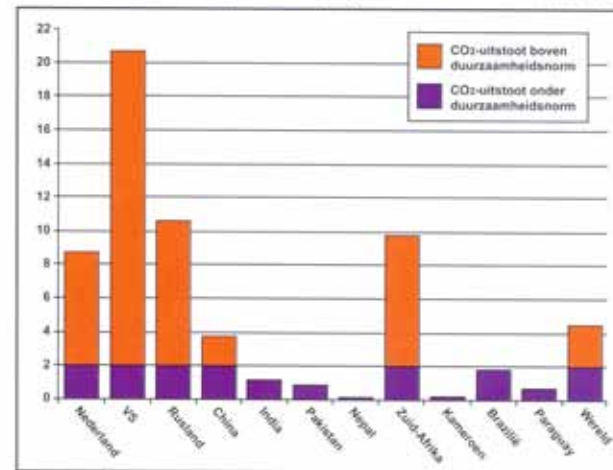

Handel in CO₂ emissierechten

DE HANDEL IN UITRUIL

Besparing van energie is de meest directe weg naar vermindering van CO₂-uitstoot. Maar deze besparing is niet altijd mogelijk; ons energiegebruik zal nooit richting nul gaan. De teveel gebruikte energie kan men met een vooraf vastgestelde gift vergoeden of compenseren. Soms legt de overheid dit als een verplichting op, maar mensen kunnen zich dit ook zelf vrijwillig opleggen. Dit gebeurt al door reisorganisaties die een vliegtaks hanteren. Mensen kunnen daar zelf nog een stapje verder in gaan.

Gemiddelde CO₂-uitstoot per inwoner per jaar van een aantal landen in 2004.

Bron: Human Development Report 2007/2008, UNDP.

Kerk In Actie heeft een speciaal Klimaatfonds voor wie een vrijwillige vergoeding wil betalen voor zijn hoge CO2-uitstoot. Met dit geld wordt de toepassing en promotie van duurzame energie hier en elders gefinancierd via steun aan projecten van Kerk In Actie.

We doen een aantal suggesties, maar benadrukken nog eens dat het om vrijwillige (maar zeer welkome) bijdragen gaat.

Voorbeelden voor een dergelijke taks zijn (zie www.Klimaatfonds.nl):

- * stel een eigen vliegtaks in; we geven enkele voorbeelden om wat voor bedragen het gaat: een retour Israel is € 15,- een retour Delhi € 35,- en een retour Djakarta is € 60,-. (zie scan op www.Klimaatfonds.nl/CO2scan)
- * en een taks voor een benzine-auto: per 1000 km € 2,-
- * leg een heffing op uw energierekening van 5% (geldt niet voor groene stroom)

Koken met bezieling

Tini Brugge is van huis uit biolog. Sinds jaar en dag is ze bezig om vanuit de christelijke traditie milieu en theologie met elkaar te verbinden. Dat doet ze onder andere door het schrijven van receptenboeken. Het boek Koken met bezieling bevat duurzame, eenvoudige recepten per seizoen.

“Het boek is bestemd voor iedereen die het leuk vindt om samen met anderen te eten en te koken”, zegt Tini Brugge. “Goed bruikbaar dus voor (thuis) kerken, bezinningsdagen, maar ook voor thuis. De recepten zijn eenvoudig en goedkoop en er is veel verscheidenheid doordat verschillende koks meegewerkt hebben, onder wie kookdominee Han Wilmink, culinair journalist Janny de Moor en kloosterkok Chiara Bots.” Aan Koken met bezieling is een website verbonden: www.sameneerlijketen.nl.

ANDERE KERKEN

Fair trade

De Raad van Kerken in Zeist heeft besloten om Fair Trade te bevorderen. Van de aangesloten kerken hebben, naast Zeist-West, vier andere een visie ontwikkeld op Fair Trade, en soms ook op duurzaamheid. Ze geven dit concreet vorm door een bewuste keuze voor de aanschaf van Fair Trade producten. Deze vier zijn:

Fairtrade is een vorm van vieren,
danken en lofprijzen

De Christengemeenschap

Zij heeft bij de aanschaf van producten bewust gekozen voor een drieslag van biologisch-dynamisch, biologisch en Fair Trade. Zij maakt daarbij gebruik van winkels zoals de Groene Winkel in het vertrouwen dat dergelijke winkels in hun bedrijfsvoering zoveel mogelijk alle drie aspecten verenigen.

Doopsgezinde Gemeente

Deze kerk gebruikt consequent Fair Trade koffie en thee. Bovendien is er ongeveer eens in de zes weken na de zondagse eredienst in de ontmoetingsruimte een stand

waar producten van de Wereldwinkel te Woudenberg (www.www.woudenberg.nl) worden verkocht.

Emmaus Parochie

In het Rooms-Katholieke parochiecentrum en tevens na alle vieringen in de St. Josephkerk, beide in de Rozenstraat, wordt Fair Trade koffie en thee gedronken. Deze worden in de Wereldwinkel Zeist gekocht. Bij speciale gelegenheden (2x per jaar) is er een stand in het kader van Missie, Ontwikkeling en Vrede.

Evangelische Broedergemeente

Binnen de Broedergemeente worden Fair Trade koffie en thee gebruikt. Maandelijks is er na de zondagse eredienst in de ontmoetingsruimte een stand van de Wereldwinkel Zeist. Elke maand wordt er in de Nieuwsbrief over Fair Trade geschreven. In december 2011 besloot deze kerk een Fair Trade Kerk te willen worden. Dit gebeurde mede op advies van de Raad van Kerken in Zeist.

Fair Climate

Wat betreft de verspreiding van dit Fair Climate boekje hebben we voor onze zusterkerken in Zeist het volgende tijdspad in gedachten. Het boekje wordt in een speciale themadienstdienst van 13 oktober 2013 (werelddiakonaatszondag) aangeboden aan een vertegenwoordiging van de kerkenraad van Zeist-West. Het wordt dezelfde dag verspreid onder gemeenteleden.

We zijn voornemens om het in dezelfde maand oktober aan te bieden aan de Raad van Kerken, en het toe te zenden aan de diakonieën in Zeist. In de daaropvolgende maanden nemen we contact op met die diakonieën voor het maken van een afspraak om het boekje, alsmede ons Fair Trade boekje, persoonlijk te komen toelichten. Op deze manier hopen we het draagvlak in de Zeister kerken voor fair trade en fair climate te kunnen verbreden.

KERK IN ACTIE EN DUURZAAMHEID

Het is niet zo dat door de klimaatverandering/opwarming van de aarde de mensheid afstevent op een allesvernietigende catastrofe. Eerder is het zo dat het aantal rampen als droogtes, overstromingen en misoogsten frequenter gaat voorkomen en in hevigheid zal toenemen.

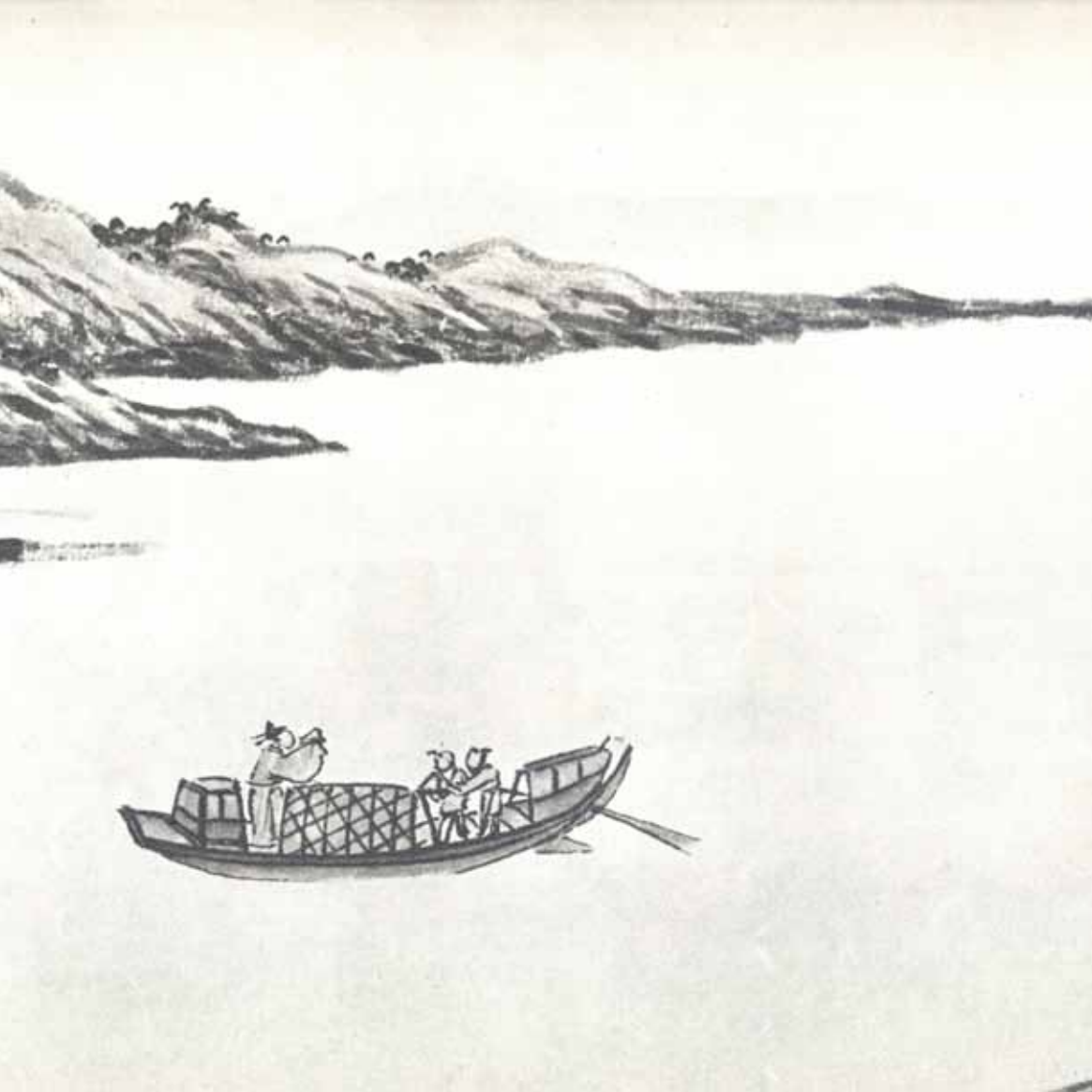
En er is sprake van een pijnlijk contrast: de gevolgen treffen ontwikkelingslanden het hardst en het meest, terwijl de oorzaken gelegen zijn in de rijke industrielanden. Zo veroorzaakt de gemiddelde Nederlander 8,7ton CO2 per jaar, terwijl India en Pakistan beide op minder dan 1 ton zitten. De norm, dat wil zeggen als we de aarde leefbaar willen houden, zou op 2 ton per jaar voor iedere wereldburger moeten liggen. De hevige regens in 2013 in Midden-Europa tonen aan dat ook wij, zij het minder dan de mensen in de ontwikkelingslanden, te maken krijgen met de escalerende gevolgen van de klimaatsverandering.

“de aarde moet leefbaar blijven voor onze kinderen en hun kinderen.”

Kerk In Actie beziet de klimaatverandering vanuit een moreel standpunt. Die luidt: “de aarde moet leefbaar blijven voor onze kinderen en hun kinderen.” Willen we het teveel aan CO2-uitstoot compenseren met bomen, planten en wereldzeeën dan zouden we 3x de oppervlakte van de aarde nodig hebben. Kortom, we moeten verminderen en veranderen. Dus minder energiegebruik en andere, duurzame energie. Opdat de CO2-uitstoot afneemt van ruim 8 ton naar 2 ton.

Het zogenoemde Kopenhagen Accoord (VN-conferentie in 2009) vraagt van de rijke landen om in 2050 hun broeikasemissies in eigen land met minstens 80% te hebben verminderd. Deze rijke landen immers zijn verantwoordelijk voor de klimaatcrisis en zij hebben de capaciteit om deze drastische reductie te betalen.

(tekst van Kerk in Actie)

DE ANDERE KANT VAN DE RIVIER

Een Chinese parabel.

Een pelgrim was op zoek naar het Koninkrijk Gods. Dit bracht hem in China. Een onmetelijk land waar je licht kan verdwalen. Gelukkig trof hij een boer die de indruk wekte een wijs en gelouterd man te zijn. De pelgrim vroeg hem de weg naar het Koninkrijk. De boer keek peinzend. Tja, ik zou het niet weten, maar het is in elk geval aan de overzijde van gindse rivier.

De pelgrim trok de rivier over en zette zijn zoektocht voort. Zonder resultaat. In de verte zag hij een boer. Misschien zou die het weten. De boer leunde lang op zijn stok. Tja, ik heb er wel eens van gehoord. Alles wat ik weet is dat het aan de andere kant van de rivier ligt.

De pelgrim verloor zijn geduld; een slechte zaak voor wie het Koninkrijk zoekt. “Maar man’ riep hij uit ‘daar kom ik net vandaan’. Zijn zoektocht leerde de pelgrim een nieuw ervaringsfeit. Het Koninkrijk is geen kant-en-klaar ‘iets’ dat voor ons gereed ligt. Het is een zoektocht, een weg. Niemand kent die weg. Alles wat we weten is dat hij niet geasfalteerd is, bijkans onbegaanbaar. Rij langs veel waarschuwborden, waaronder die van ‘pas op, keer terug’. Een weg alleen voor dappere, optimistische mensen die ergens een glimp van een visioen hebben opgevangen. Beter gezegd, zonder geloof vaart niemand wel, en de samenleving ook niet.

“神的国度”

“KONINKRIJK VAN GOD”

ADRESSEN

- Kerk In Actie; www.kerkinactie.nl; 030-880 18 80
- Klimaatfonds; www.klimaatfonds.nl; 030-880 18 80
- Interactief; www.Interactief.nl; 030-880 18 80
- Netwerk Groene Kerken; www.groenekerken.nl; 030-880 18 80
- TEAR (Tegen Armoede); www.tear.nl; PB.981, 3700 AZ Zeist, 030-6969600
- Greenchoice; www.greenchoice.nl, 010 - 478 23 26
- Wereldwinkel Woudenberg; www.woudenbergmaarn.nl, 033-286 22 12
- Wereldwinkel Zeist; www.zeist.wereldwinkel.nl, 030-692 21 51

COLOFON

Uitgever: Protestantse wijkgemeente Zeist-West

De Clomp 33-02, 3704 KB Zeist

www.pknzeistwest.nl

Zeist, Juli 2013

Redactie: Bert Kling

Vormgeving: Hugo Albers

Foto's o.a. Kerk in Actie

Oplage: 1000

Copyright: De informatie in dit boekje mag worden vermenigvuldigd en verspreid indien het wordt gebruikt om de zaak van FairClimate te bevorderen onder vermelding van de bron.